

Вуйцик О.І.

асистент кафедри туризму

аспірант кафедри менеджменту

Львівського національного університету імені Івана Франка

ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК ЗАСІБ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті окреслено особливості оподаткування прибутку підприємств туристичного комплексу України. Обґрунтовано, що пільги з оподаткування прибутку можуть бути ефективним засобом державного регулювання інвестиційної діяльності. Здійснено ретроспективний аналіз впровадження пільг по податку на прибуток підприємств готельного господарства.

Ключові слова: податок на прибуток, оподаткування підприємств готельного господарства, податкова пільга, регіоналізація податкових пільг.

Постановка проблеми. Сучасна економіка формується під активним впливом інвестиційних процесів. Конкурентоспроможність вітчизняного туристичного комплексу на світовому ринку туристичних послуг може бути забезпечена лише за умови інтенсифікації інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим, першочергової ваги набуває проблема побудови ефективного механізму державного регулювання інвестиційної діяльності в туризмі – шляхом органічного поєднання активного державного впливу з ринковими механізмами. Особливе місце в структурі механізму державного регулювання інвестиційної діяльності посідають інструменти податкової політики. У багатьох розвинутих туристичних державах світу з метою інтенсифікації інвестиційної активності в туризмі уряди використовують саме податкові важелі. Вважаємо, що Україні теж доцільно перейняти позитивний досвід та активізувати податкову політику з метою залучення додаткових інвестицій у туристичний бізнес.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Аналізом перспектив застосування засобів податкового стимулювання інвестиційної діяльності займається багато українських та іноземних вчених: Гудзь П.В., Борисенко Г.О., Судова-Хом'юк Н.М., Медведкова Н.С., Довбенко О.М., Девчич А., Д.Гувіс, Дж.Тамос та ін. Однак невирішеними залишаються питання, пов'язані з використанням пільг з оподаткування

прибутку підприємств туристичного бізнесу, а також предметної та територіальної диференціації цих пільг.

Постановка завдання. Завданням статті є аналіз теоретичних та прикладних аспектів застосування податку на прибуток як ефективного засобу інтенсифікації інвестиційної діяльності в туристичному комплексі України.

Виклад основної частини. Податкове стимулювання інвестиційної діяльності - це процес формування і реалізації форм, методів та інструментів податкової політики в напрямі активізації інвестиційної діяльності та створення зацікавленості і спонукання до здійснення інвестицій.

Зміст державної підтримки інвестицій полягає у наступному: держава надає підтримку підприємствам, які здійснюють інвестиційну діяльність у вигляді ставки податку на прибуток, регіональної підтримки, надання податкових пільг, внаслідок чого на перших етапах підтримки, коли вступає у дію та чи інша податкова пільга, бюджет зазнає втрат у вигляді недоотримань. Для підприємства цей же етап характеризується підвищенням рівня конкурентоспроможності за рахунок зменшення витрат на сплату податку на прибуток, що дозволяє вивільнені кошти залучати у господарську діяльність та отримувати прибуток. Держава знижує податкове навантаження на суб'єктів підприємницької діяльності у тій чи іншій сфері з метою підвищення з їхньої сторони інвестиційної активності. При цьому найбільшого ефекту у цьому напрямку добиваються ті країни, де не просто знижують податкові ставки, а застосовують такі засоби, як податкові пільги цільового призначення.

Серед пільг, які застосовуються щодо туристичного бізнесу, особливе місце належить пільгам з оподаткування прибутку підприємств готельного господарства. Прибуток є сьогодні основним джерелом фінансування інвестицій підприємств рекреаційно-туристичного комплексу, тому рівень оподаткування прибутку має надзвичайно важливий вплив на якісні та кількісні показники інвестиційної діяльності. У всіх розвинутих країнах простежується тенденція до зниження податкових ставок на прибуток у сфері туризму та рекреації.

Згідно з новим Податковим Кодексом України, прийнятим 02.12.2010 р., з кожним роком ставка податку на прибуток буде поступово знижуватись. Так, у 2012 р. вона становить 21%, натомість у 2014 р. знизиться до 16% [1].

Слід зауважити, що тенденція до зниження ставок податку на прибуток простежується не лише в Україні, але й в інших європейських державах (див. табл.1.1).

Ставка податку на прибуток у європейських державах, 2011 р. [2]

Країна	Ставка податку на прибуток (corporate income tax), %
Болгарія	10
Кіпр	10
Чорногорія	9
Франція	33,33
Греція	23
Хорватія	20
Італія	27,5
Мальта	35
Португалія	25
Словенія	20
Іспанія	30
Туреччина	20

Однією із найнижчих ставка податку на прибуток є в Чорногорії – 9%, Кіпрі та Болгарії – 10%, натомість найвищою – на Мальті (35%) та Франції (33,33%). Однак, у багатьох із цих країн застосовуються податкові пільги з метою активізації туристичного підприємництва.

Такий податковий інструмент стимулювання інвестиційної діяльності, як пільгове оподаткування прибутку підприємств готельного господарства в Україні, має свою передісторію. У ході підготовки України до чемпіонату Європи з футболу Євро-2012 у 2010 р. Верховною Радою України було прийнято Закон України “Про внесення змін до деяких Законів України щодо розвитку та підготовки готельної інфраструктури до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу” [3]. Так, зокрема, змінами до Закону “Про оподаткування прибутку підприємств” встановлено, що тимчасово, строком на 10 років, починаючи з 01.01.2011 р., звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий ними від надання готельних послуг у готелях категорій “5 зірок”, “4 зірки” та “3 зірки”, якщо такі готелі були введені в експлуатацію до 01.09.2012 р. Таке формулювання закону необґрунтовано позбавляло готелі, введення в експлуатацію яких було заплановано після 01.09.2012 р., можливості скористатись пільгами. Потреба України у новій якісній готельній базі була очевидною, і тому дещо несправедливим виглядало обмеження кола пільгових готелів лише тими, будівництво/реконструкція яких була приурочена до Євро-2012. Оскільки готельний бізнес має доволі значний період окупності – 7-12 років, вся індустрія потребувала підтримки з боку держави. Урешті-решт, в

Податковому кодексі цей недолік було ліквідовано.

В подальшому Законом від 07.07.2011 р. №3609-17 було суттєво скориговано цю норму, обмеживши надання пільги лише тим готелям, у яких дохід від реалізації послуг із розміщення шляхом надання кімнати для тимчасового проживання, складає не менше, ніж 75% сукупного доходу за відповідний податковий період, в якому застосовується пільга. Цей критерій було неможливо виконати для більшості готельєрів, оскільки доходи від надання додаткових послуг (наприклад, конференц-послуги, СПА, бари і ресторани) доволі часто перевищували 25% сукупного доходу. Такий стан справ зумовлений націленістю готельного бізнесу на диверсифікацію послуг у зв'язку з невисокими показниками завантаженості готелів.

Через рік ця ситуація була виправлена законодавцем, який вніс відповідні зміни в Податковий кодекс, знизивши критерій дохідності суб'єкта надання готельних послуг від 75% до 50% (Закон “Про внесення змін у Розділ XX “Перехідні положення” Податкового Кодексу України відносно особливостей стягування податку на прибуток підприємств, отриманого від надання готельних послуг” від 15.08.2012 р.).

Перехідні положення ПК, а також Лист Державної Податкової адміністрації України від 14.04.2011 р., деталізували порядок використання вивільнених засобів внаслідок пільг в оподаткуванні прибутку готельних закладів:

- суми коштів, вивільнених від оподаткування, повинні спрямовуватись на збільшення обсягів надання послуг, переобладнання матеріально-технічної бази, запровадження нових технологій та/або повернення кредитів, використаних на ці цілі, виплату відсотків по них;

- вказані напрямки використання коштів повинні бути пов'язаними з діяльністю платника податків, прибуток (дохід) від якої звільняється від оподаткування;

- при використанні коштів необхідно керуватись нормами Порядку використання коштів, вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням відповідно до пунктів 15, 17-19 підрозділу 4 розділу XX “Перехідні положення” Податкового кодексу України пільг з податку на прибуток підприємств, затвердженого КМУ від 28.02.2011 р.

Платники податків за результатами кожного звітного періоду зобов'язані скласти звіт про використання вивільнених засобів і подати його податковим органам разом із декларацією по податку на прибуток.

Ще однією проблемою, яка виникла внаслідок застосування для українських

готелів податкової пільги, є запровадження обов'язкової категоризації готелів, оскільки об'єктивно потрібна чітка незалежна система оцінок об'єктів, які претендують на пільги, через що тенденція введення обов'язкової сертифікації видається цілком зрозумілою й обґрунтованою. Однак, до сьогодні жодні кроки законодавцем в напрямку запровадження обов'язкової категоризації готелів здійснені не були.

У підсумку не можливо не відзначити позитивну тенденцію, спрямовану на стимулювання та розвиток готельної індустрії:

1. прибуток готелів звільнено від оподаткування, але лише при умові, що готелі насправді займаються наданням послуг з розміщення, що складає хоча б 50% сукупного доходу;

2. пільга надається лише у відношенні до прибутку, отриманого суб'єктом господарювання від надання готельних послуг;

3. вивільнені кошти готельєри використовують на власний розсуд, але в рамках 3-річного строку і в межах цільового призначення, визначеного законом, спрямованого на розвиток готельної індустрії.

Однак, попри безперечний позитив від впровадження пільги для готельного господарства, маємо відзначити також і недоліки, а саме: для повноцінного розвитку готельного господарства вважаємо за доцільне розширити коло суб'єктів, які підпадатимуть під дію пільги – адже в Україні найбільший дефіцит не готельних комплексів вищого класу, а саме нижчого, тому дію цих норм варто було б також поширити на готелі категорії “1 зірка” та ”2 зірки”. На нашу думку, законодавець у неконкурентне становище поставив суб'єктів, які надають послуги з тимчасового розміщення в аналогічних закладах розміщення, тому варто було б розширити перелік об'єктів розміщення, прибуток яких звільняється від обкладення податком на прибуток.

Ще однією важливою проблемою є регіоналізація податкових пільг готельного господарства – адже такі заходи мають доцільність тільки в тих регіонах держави, де спостерігається брак або ж неналежний стан закладів розміщення. Цей аспект є надзвичайно важливим, адже в Україні є території, які володіють багатим ресурсно-туристичним потенціалом, проте внаслідок відсутності інвестиційних ініціатив перебувають в глибокій стагнації. Йдеться, зокрема, про гірські та приморські території нашої держави. Так, в багатьох європейських державах (Італія, Іспанія, Німеччина, Греція) діють спеціальні норми, які запроваджують податкові пільги і стимули для інвесторів саме у гірських місцевостях. Цікавим видається досвід Греції в цьому плані, яка законами, прийнятими в 90-х роках, встановила спеціальні умови для інвесторів, які

займались відбудовою та реконструкцією традиційних забудов в гірській місцевості. У 1998 р. Грецією був прийнятий закон 2601, який стимулював інвестування у застосуванні нових технологій, які мінімально впливатимуть на навколишнє природне середовище, а також інвестування проектів по спорудженню конференц-центрів, гірськолижних центрів. В основі запровадження цих інструментів стимулювання інвестицій був перш за все, якісний підхід. Наприклад, цим же законом держава надавала підтримку готелям класу “В” і вищого класу (як відомо, в Греції застосовується не традиційна для Європи система класифікації готелів за зірками, а за літерами – А, В, С і D) [4].

За допомогою таких заходів український уряд не лише сприятиме створенню високоякісної інфраструктури, яка гармонійно вписуватиметься у гірський ландшафт, але й за рахунок збільшення туристичних потоків зможе вирішити цілий спектр соціально-економічних проблем, від яких потерпають регіони України.

Висновки. Як бачимо з проведеного аналізу, інструменти податкової політики можуть слугувати ефективними важелями активізації інвестиційної діяльності в туристичному комплексі України. З прийняттям нового Податкового Кодексу у 2010 р. Україна взяла курс на поступове зниження ставок податку на прибуток, однак такий засіб не може бути гарантом того, що додатково виділені кошти використовуватимуться на нарощення виробничих потужностей, зпровадження нових технологій тощо. Натомість більш ефективними, на наш погляд, є податкові пільги цільового призначення, як-от: звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств готельного господарства. Незважаючи на те, що умови застосування такої пільги мають ряд зауважень, в цілому, такий захід українського уряду можна охарактеризувати як позитивний, і такий, що спрямований на активізацію інвестиційної діяльності у готельному бізнесі.

Як перспективу подальших досліджень у цьому напрямі, можна розглядати більш детальний аналіз зміни обсягів інвестицій у готельне господарство після запровадження урядом вищезгаданих пільг.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 02.12.2010. – [Електронний ресурс] – 2012. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

2. Bratic V., P. Bejakovic, Devcic A. Tax system as a factor of tourism competitiveness: The case of Croatia // Procedia – Social and Behavioral Sciences, № 44 (2012). – p. 250-257.

3. Закон України “Про внесення змін до деяких Законів України щодо розвитку та підготовки готельної інфраструктури до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу” від 08.07.2010 р. – [Електронний ресурс] – 2012. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>

4. Вуйцик О. Аналіз заходів урядів Греції та Великої Британії у стимулюванні інвестиційної діяльності в туризмі // Географія і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали VI міжнародної наукової конференції. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2012. – с. 85 – 90.

ВУЙЦЫК О.И. НАЛОГООБЛОЖЕНИЕ ПРИБЫЛИ ПРЕДПРИЯТИЙ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА КАК ИНСТРУМЕНТ ГОСУДАРСТВЕННОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

В статье описаны особенности налогообложения прибыли предприятий туристического комплекса Украины. Обосновано, что льготы с налогообложения прибыли могут быть эффективным средством государственного регулирования инвестиционной деятельности. Выполненный ретроспективный анализ льгот по налогу на прибыль предприятий гостиничного хозяйства.

Ключевые слова: налог на прибыль, налогообложение предприятий гостиничного хозяйства, налоговая льгота, регионализация налоговых льгот.

VUYTSYK O.I. CORPORATE INCOME TAXATION OF THE HOTEL INDUSTRY AS A TOOL OF PUBLIC REGULATION OF INVESTMENT ACTIVITY.

The peculiarities of corporate income taxation of the tourism business in Ukraine are described in this article. It's grounded that corporate income tax benefits could be an effective tool of the public regulation of investment activity. The retrospective analysis of corporate income tax benefits in the hotel industry is conducted.

Key words: corporate income tax, taxation of the hotel industry, tax benefit, regionalization of the tax benefits.